

Projecte de convivència
Institut Obert de Catalunya
Annex del Projecte educatiu de centre

Març 2021

Índex

1	Introducció	3
2	Diagnosi	3
3	Objectius específics	4
4	Mesures de prevenció	4
5	Mesures de detecció	5
6	Mesures d'intervenció	6

1 Introducció

Les dues característiques que fan singular l'Institut Obert de Catalunya, ensenyament en línia i alumnat adult, també fan singular el tractament de la convivència entre la comunitat educativa del centre.

El fet que l'alumnat de l'IOC sigui alumnat adult fa que en la relació institució-estudiant convergeixin dos nivells diferenciats: el d'administració – ciutadà i el de professor – estudiant.

L'autoritat, tant de l'administració com d'un professor en un entorn acadèmic, es basa en el reconeixement col·lectiu a la seva capacitat de presa de decisions. Reconeixement que no només prové de l'àmbit legal, sinó també del consens social, i que es veu reforçat pel fet que aquesta presa de decisions és sempre raonada i basada en els criteris d'equitat i servei públic. Aquest reconeixement també es fonamenta en la capacitat de diàleg i, si escau, de rectificació. Per contra, l'autoritat basada simplement en la palanca legal que permet exercir poder té molt poc recorregut a l'hora de fer créixer una comunitat educativa.

Malgrat aquest principi comú, hi ha diferències substancials entre la forma com s'enfoca la relació administració-ciutadà i la relació professor-estudiant. En el primer cas, el ciutadà espera la prestació d'un servei ajustat a una normativa legal des d'una posició d'igualtat respecte a l'administració. En canvi, en el segon cas l'estudiant espera fer un recorregut d'aprenentatge que s'adapti al màxim possible als seus condicionants personals i acompanyat i assessorat per un professor que actua des d'una posició de guiatge i avaluació.

Els estudiants de l'IOC conceben el seu pas pel centre molt més des d'un enfocament finalista que no des d'un enfocament vivencial. És a dir, el seu pas per l'IOC respon a la necessitat d'obtenir una formació i titulació, i els estudis no ocupen la part principal de la vida dels estudiants. En canvi, el pas de l'alumnat per l'ensenyament obligatori forma part estructural d'un període vital molt determinat: la infància i l'adolescència.

Això fa que el gruix dels conflictes de convivència a l'IOC s'emmarquin estrictament en el procés d'ensenyament-aprenentatge, molt sovint vinculats a discrepàncies respecte a decisions d'aquest procés, també a vegades relacionades amb la gestió d'expectatives de l'alumne. Tot i això, a l'IOC també es generen espais informals de convivència al marge de l'activitat lectiva, i cal atendre també els possibles conflictes que es puguin derivar d'aquests espais.

El projecte de convivència de l'IOC parteix d'aquestes reflexions per a construir un model que faci que el pas de l'alumnat per l'IOC deixi també, a banda de l'èxit acadèmic, el pòsit d'una experiència significativa i enriquidora en l'àmbit personal.

2 Diagnosi

La gestió de conflictes de convivència és molt puntual i molt menor a l'IOC que en un centre presencial. I encara és més anecdòtica si es compara amb el volum anual d'estudiants que gestiona el nostre centre.

La convivència no figura en els reptes i preocupacions importants del nostre centre. No per això deixarem, però, de prestar atenció a

aquest aspecte, especialment pel que fa a la diagnosi. La diagnosi, juntament amb els objectius específics i les mesures preventives, ens han de continuar permetent que la convivència no sigui una preocupació per a la nostra institució.

Els punts forts de l'IOC en matèria de convivència són:

- ▶ El fet de no haver de gestionar els conflictes de forma instantània.
- ▶ Poder basar la resolució de conflictes essencialment sobre evidències escrites.
- ▶ Els diferents nivells de gestió de conflictes (tutoria, aula, espais comuns, sistema de gestió de queixes, escalabilitat de les demandes)

Els punts febles de l'IOC en matèria de convivència són:

- ▶ Les dificultats per a conèixer el context personal de cada estudiant.
- ▶ Les dificultats de traslladar a una comunicació exclusivament escrita tots els matisos de la comunicació oral, i els malentesos que se'n poden derivar.
- ▶ La sensació d'impunitat que pot generar la interacció escrita a través d'una pantalla.

3 Objectius específics

Considerem 2 objectius específics:

1. Dotar a l'alumnat d'estratègies autoregulades per al foment de la convivència, la prevenció de conflictes i la gestió d'aquests.
2. Impregnar el funcionament de totes les àrees de l'IOC dels valors expressats en el Projecte Educatiu de Centre que tenen impacte en aspectes de convivència.

Els indicadors per a l'avaluació d'aquests objectius són els següents:

- ▶ Les enquestes de satisfacció de l'alumnat.
- ▶ Les estadístiques de l'aplicatiu de *Queixes, suggeriment i agraïments*.
- ▶ La deliberació col·lectiva en el si dels equips docents.

4 Mesures de prevenció

Crear consciència de col·lectivitat

Els estudis virtuals es poden dissenyar de manera que l'alumne hi operi aïllat de la resta de companys i, per tant, tot el funcionament s'allunyi moltíssim d'allò que l'alumne té interioritzat com a espai educatiu (aula, companys, professorat, interacció col·lectiva). L'IOC des dels seus inicis ha enfocat el seu model educatiu en un sentit radicalment contrari, fomentant la idea de comunitat d'aprenentatge.

Donar a l'alumnat una formació competencial de gestió de la seguretat a la xarxa

Saber gestionar correctament els aspectes de privacitat en l'ús de tecnologies de comunicació és un aspecte cabdal per a reduir possibles conflictes de convivència, especialment els de caràcter més greu.

Orientar sobre codis de comportament en entorns acadèmics virtuals

L'IOC és essencialment un entorn escrit. Saber expressar-se correctament en aquest medi és un dels factors principals d'un bon ambient de convivència. La creació i ús d'uns codis compartits entre tota la comunitat educativa és una tasca assentada al nostre institut, però la rotació constant d'alumnat fa que calgui mantenir o impulsar estratègies de transmissió d'aquests codis cap als estudiants nous.

Oferir una informació clara i justificada dels processos i decisions

Això permet dirimir les reclamacions i queixes amb unes bases molt clares que afavoreixen que aquestes reclamacions no derivin en conflictes. Així mateix, aquesta claredat pot permetre a l'alumne-ciutadà impugnar processos i decisions podent raonar correctament els motius, fet que afavoreix el clima de diàleg i permeabilitat de la institució.

Fer formació al professorat sobre gestió de conflictes en entorns virtuals

El professorat no és sempre l'àrbitre en un conflicte entre dos estudiants. També pot ser font d'aquest conflicte, o el seu arbitratge pot aguditzar un conflicte encara més. La gestió de conflictes per part del professorat no es pot deixar en mans només de les habilitats personals o els coneixements informals de cada docent, sinó que cal fer formació sobre gestió de conflictes per tal que tots els docents tinguin eines per a resoldre'ls eficaçment i que aquestes eines i estratègies parteixin de reflexions compartides.

5 Mesures de detecció

Supervisió del professorat

El professorat supervisa aquells espais de relació col·lectiva d'estudiants, essencialment els fòrums del campus virtual. Aquests són espais on els conflictes poden enrarir l'ambient col·lectiu de convivència en un espai del campus. La detecció d'aquests possibles conflictes a temps i una gestió eficaç per a reconduir-los és molt important per a mantenir un clima de convivència a les aules virtuals.

Canals de comunicació

El campus IOC també té espais de comunicació individualitzats, com el correu intern, als quals cal sumar els mateixos canals privats que els alumnes comparteixen (telèfon, correus electrònics, etc.). En aquest àmbit més privat és on es poden produir conductes greus. L'IOC posa a disposició de l'alumnat canals de comunicació privats i confidencials amb la institució per a denunciar qualsevol cas d'assetjament virtual.

6 Mesures d'intervenció

Reconducció dels conflictes

La immensa majoria de conflictes de convivència que puguin aparèixer a l'IOC es poden resoldre a través de la reconducció. Segons la naturalesa del conflicte, aquesta reconducció pot adquirir diferents estratègies:

En els casos de comportaments inadequats i lesius per a algun altre membre de la comunitat educativa, la reconducció ha de portar a una reflexió personal i una reparació per part de la persona que s'ha comportat inadequadament.

En els casos de conflictes derivats de desacords, la reconducció ha de partir del reconeixement de l'existència d'aquest conflicte i d'un compromís per a resoldre'l a través del diàleg i d'una solució raonada.

Resolució col·lectiva

La resolució d'un conflicte no és una responsabilitat exclusiva individual del membre de l'equip docent de l'IOC que l'afronta en primera instància, si no que és una responsabilitat col·lectiva. La persona que resol el conflicte en primera instància té uns canals habilitats per a poder demanar assessorament o segones valoracions si ho considera convenient.

Qualsevol membre de la comunitat educativa té la possibilitat de recórrer a una altra instància davant qualsevol actuació o resolució d'un conflicte que consideri no satisfactòria.

Mesures disciplinàries

L'IOC preveu en les seves NOFC la concreció de mesures disciplinàries per a donar resposta a comportaments reiterats contra la convivència o comportaments puntuals greus i molt greus. Aquestes mesures disciplinàries són la traducció a un àmbit d'ensenyament en línia de les mesures disciplinàries que el Departament d'Educació preveu en el seu ordenament, especialment en el Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia de centre educatiu.